

پیوست شماره ۱

سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور
معاونت حفاظت و امور اراضی
دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری از منابع طبیعی
مصوبات کارگروه تدوین ضوابط و معیارهای استعدادیابی،
تعیین کاربری و تخصیص اراضی ملی و دولتی
زمستان ۱۳۸۹

محل امضاء

اعضاء کارگروه و حاضرین در جلسات :

- ۱- دکتر مجید مخدوم
- ۲- دکتر علی اکبر مهرابی
- ۳- دکتر قوام الدین زاهدی
- ۴- دکتر حسین ارزانی
- ۵- مهندس رضا سهرابی
- ۶- مهندس ستار بابایی کفاکی
- ۷- دکتر حسین سعادت
- ۸- مهندس عسگر علیزاده
- ۹- مهندس نگهدار اسکندری
- ۱۰- مهندس علیرضا اسدی اتویی
- ۱۱- مهندس سید علی خلیل پور
- ۱۲- مهندس سید حسین توکلی
- ۱۳- مهندس مرتضی ابراهیمی رستاقی
- ۱۴- مهندس علی محمد طهماسبی بیرگانی
- ۱۵- مهندس محمد عقیقی
- ۱۶- مهندس محسن ارومیه
- ۱۷- مهندس جاوید فقیه
- ۱۸- مهندس شاهین شهامت
- ۱۹- دکتر حسین آذرنیوند
- ۲۰- دکتر داود نیک کامی

جدول شماره ۱: ضوابط و معیارهای کاربری مرتع

میزان معیار به تفکیک شرایط اقلیمی				منطقه رویشی	
بیابانی (ایران و تورانی و خلیج عمانی)	خشک (ایران و تورانی و خلیج عمانی)	نیمه خشک (زاگرس)	مرطوب و نیمه مرطوب	معیار	
حداقل ۳۰	حداقل ۵۰	حداقل ۱۰۰-	حداقل ۱۵۰	تولید کل علوفه Kg / ha	پوشش گیاهی
بیش از ۵٪	بیش از ۱۰٪	بیش از ۲۰٪	بیش از ۲۵٪	وضعیت پوشش گیاهی مرتع	
حداقل ۱۰٪	حداقل ۱۵٪	حداقل ۲۰٪	حداقل ۲۵٪	ترکیب گیاهی (گونه های مورد چرا)	
بیش از ۱۰٪ تولید کل	بیش از ۱۵٪ تولید کل	بیش از ۲۰٪ تولید کل	بیش از ۲۵٪ تولید کل	علوفه قابل برداشت	
بافت خاک خیلی سبک یا خیلی سنگین نباشد.				منطقه کوهستانی	حفاظت خاک
درصد پوشش گیاهی سطح خاک بیش از ۱۵٪ باشد.	درصد پوشش بقایای گیاهی در سطح خاک بیش از ۲۰٪ باشد.	درصد پوشش سطح خاک بیش از ۳۰٪ باشد.			
درصد پوشش گیاهی سطح خاک بیش از ۱۰٪ باشد.	درصد پوشش بقایای گیاهی در سطح خاک بیش از ۱۵٪ باشد.	درصد پوشش سطح خاک بیش از ۲۰٪ باشد.			
درصد پوشش گیاهی سطح خاک بیش از ۵٪ باشد.	درصد پوشش بقایای گیاهی در سطح خاک بیش از ۱۰٪ باشد.	درصد پوشش سطح خاک بیش از ۱۵٪ باشد.		منطقه دشتی	
کمتر از ۲۵٪ سطح تحت تاثیر فرسایش آبی قرار گرفته است. ذرات خاک سطحی در کمتر از ۲۵٪ سطح بر اثر فرسایش آبی جابجا و حمل شده، کمتر از ۲۰ درصد از گیاهان دارای لخت شدگی ریشه یا تجمع خاک در اطراف ریشه باشد. شیارهای بهم پیوسته به عمق بیش از ۱۰ سانتی متر و به فاصله کمتر از ۵ متر وجود ندارد. در مناطق بیابانی فرسایش بادی شدید (تلماسه های بادی یا یاردانگها) وجود نداشته باشد.				اشکال فرسایش	فرسایش خاک

جدول شماره ۲: ضوابط و معیارهای اراضی و مناطق حفاظتی

ردیف	معیارها
۱	زیستگاه‌هایی که شیب بیش از ۶۰ درصد دارند.
۲	وجود عرصه‌هایی که تشکیلات زمین‌شناسی و یا ژئومورفولوژی منحصر بفرد دارند
۳	عرصه‌هایی که دارای فرسایش و لغزش زیاد و شدید هستند.
۴	عرصه‌هایی که سیل‌گیر هستند.
۵	زیستگاه‌های نادر و زیستگاه‌هایی که دارای گونه‌های در حال انقراض، در معرض خطر، مورد تهدید، آسیب‌پذیر (براساس طبقه‌بندی (IUCN)، گونه‌های منحصر بفرد اندمیک و بومی و دارای ارزش ژنتیکی خاص می‌باشند.
۶	عرصه‌های دارای چشم‌اندازهای طبیعی و برجسته و زیستگاه‌های بکر و یا کمتر دست خورده
۷	کریدورهای (گذار) حیات وحش و زیستگاه‌های دارای تنوع حیات وحش
۸	زیستگاه‌هایی که به منزله اکوتون محیط‌های آبی (تالاب‌ها، برکه‌ها و دریاچه‌ها) کشور هستند.
۹	مناطق که دارای آثار باستانی، تاریخی و مذهبی و زیارتی با ارزش هستند.
۱۰	عرصه‌هایی که ارزش مردم‌شناسی دارند.

جدول شماره ۳: ضوابط و معیارهای طبیعت گردی

طبیعت گردی (اکوتوریسم) شامل سه معیار عمده به شرح زیر است که هر کدام دارای شاخص‌های خاص خود می‌باشند.

۱- **قابلیت منابع (Capability of Resources):** این معیار با شاخص‌های منابع آبی (منظره و مصرف)، پوشش گیاهی، جذابیت‌های طبیعی، حیات وحش، چشم‌انداز، عدم وجود آفات و امراض، آب و هوا و وضعیت زمین ارزیابی می‌شود.

۲- **اجتماعی و اقتصادی (Social – Economic):** این معیار با شاخص‌های امکان دسترسی، موقعیت اجتماعی، وضعیت اقتصادی، وجود پارک مشابه، امکان توسعه در آینده و وجود منابع و مواد ارزیابی می‌شود.

۳- **امکان‌سنجی منابع (Feasibility of Resources):** این معیار با شاخص‌های آزمون تفرجی، مطالعات مهندسی، سهولت نگهداری، اثرات زیست محیطی، خطرات طبیعی و ظرفیت تفرج (متمرکز و گسترده) ارزیابی می‌شود.

ضوابط طبیعت گردی (تفرج متمرکز)			
مدل اکولوژیکی تفرج متمرکز	حداقل‌های لازم	اقلیم و آب و هوا	میانگین دما در فصل استفاده ۲۱-۳۰ درجه سانتیگراد
			تعداد روز های آفتابی در ماه در فصل استفاده ۱۵ تا ۷ روز در ماه
		آب	۱۲-۴۰ لیتر در روز برای هر نفر
		شیب	۵ - ۱۵ درصد
		منابع خاک	
		عمق خاک	متوسط تا عمیق
		بافت خاک	شنی، شنی لومی، رسی لومی، لوم رسی
		شرایط زهکشی زیرزمینی	فقیر تا متوسط (در مناطق شمال کشور متوسط)
		دانه بندی سنگ و سنگریزه خاک	دانه‌بندی نیمه متوسط تا درشت
		رده بندی و درجه تحول یافتگی خاک	خاک‌های نیمه تحول یافته
		سنگ مادر	ماسه سنگ، سنگ آهک، توف‌های شکافدار، روانه‌های بین چینه‌ای، شیست، لس، دشت‌های سیلابی، مخروط افکنه و آبرفت‌های دره‌ساز
		پوشش گیاهی	
		تاج پوشش درخت و درختچه	کمتر از ۴۰ درصد (بدون قطع درخت و درختچه، قابل تخصیص برای سازه‌های سبک می‌باشد)
		ترکیب گونه‌ای کف	۵۰ درصد تک لپه‌ای‌ها تشکیل شده باشد

ضوابط طبیعت گردی (تفرج گسترده):

تفرج گسترده در عرصه‌های منابع طبیعی به شرط حفظ کاربری موجود و در قالب معیارها و شاخص‌های فوق‌الذکر و طرح‌های مدیریت منابع طبیعی مصوب سازمان قابل اجرا می‌باشد.

جدول شماره ۴: ضوابط و معیارهای زراعت آبی در اراضی ملی و دولتی

ردیف	نیازمندی‌های کاربری اراضی / کیفیت‌های اراضی	عامل تشخیص	واحد تشخیص	حداقل‌های لازم برای زراعت آبی
۱	قابلیت کشت مکانیزه/وضعیت پستی و بلندی اراضی (T)	شیب	درصد %	۸ □
۲	خصوصیات فیزیکی خاک (S) /شرایط ریشه‌دوانی	عمق خاک	cm	۴۰ □
۳	خصوصیات فیزیکی خاک (S) /شرایط ریشه‌دوانی	مقدار سنگریزه	درصد %	۱۵ □
۴	خصوصیات فیزیکی خاک (S) /شرایط ریشه‌دوانی	بافت خاک *	نوع بافت	sandy loam & Clay m
۵	خصوصیات شیمیایی خاک (A) / قابلیت جذب عناصر غذایی (f)	PH	عدد	۸ □
۶	وضعیت شوری خاک (n) *	Ece **	ds / m	۶ □
۷	کیفیت آب آبیاری (Wql)	Ecw	ds / m	۴ □
۸	کیفیت آب آبیاری (Wql)	SAR	—	۱۵ □
۹	کمیت آب آبیاری (Wqn)	حجم آب مورد نیاز در دوره رشد***	m3/ ha /period	۴۵۰۰ □

* ساختمان آن فشرده یا massive (دارای بیش از ۶۰ درصد رس) نباشد.

** برای گیاهان گلخانه‌ای و حساس $Ece = ۲ ds/m$ یا کمتر

*** حداقل ۴۵۰۰ متر مکعب در هکتار در دوره رویشی لحاظ گردید. لازم به ذکر است این مقدار شامل آب آبیاری بعلاوه آب باران می-شود.

جدول شماره ۵: ضوابط و معیارهای باغات آبی در اراضی ملی و دولتی

ردیف	نیازمندی‌های کاربری اراضی/کیفیت‌های اراضی	عامل تشخیص	واحد تشخیص	حداقل‌های لازم برای باغات آبی
۱	قابلیت کشت مکانیزه/وضعیت پستی و بلندی اراضی (T)	شیب	درصد %	شیب کمتر از ۳۰ درصد
۲	خصوصیات فیزیکی خاک (S) /شرایط ریشه‌دوانی	عمق خاک	cm	عمق خاک بیش از ۹۰ سانتی متر
۳	خصوصیات فیزیکی خاک (S) /شرایط ریشه‌دوانی	مقدار سنگریزه	درصد %	سنگریزه کمتر از ۳۵ درصد حجمی
۴	خصوصیات فیزیکی خاک (S) /شرایط ریشه‌دوانی	بافت خاک *	نوع بافت	* بافت خاک خیلی سبک و خیلی سنگین فشرده نباشد.
۵	خصوصیات شیمیایی خاک (A) / قابلیت جذب عناصر غذایی (f)	pH	عدد	$5.5 < ph < 8.2$
۶	وضعیت شوری خاک (n) *	Ece **	ds / m	Ece کمتر از ۴
۷	کیفیت آب آبیاری (Wql)	Ecw	ds / m	Ecw کمتر از ۳
۸	کیفیت آب آبیاری (Wql)	SAR	—	SAR کمتر از ۱۰
۹	کمیت آب آبیاری (Wqn)	حجم آب مورد نیاز در دوره رشد ***	m3/ ha /period	بیش از مکعب در هکتار ۶۰۰۰ متر در دوره رویشی
۱۰	رژیم دمایی	ارتفاع از سطح دریا	m	۲۲۰۰ □

*- بافت خاک خیلی سبک و خیلی سنگین و فشرده نباشد.

*- بافت خاک خیلی سبک یا درشت یعنی (Fine Sand , Coarse Loamy Sand) نباشد و خیلی سنگین فشرده یعنی Fine Clay m (خاکی

که بیش از ۶۰ درصد رس داشته) و ساختمان خاک آن فشرده m یا massive نباشد.

** برای گیاهان گلخانه‌ای و حساس به شوری $Ece = ۲ ds / m$ یا کمتر باشد.

*** حداقل ۶۰۰۰ متر مکعب در هکتار در دوره رویشی می‌باشد.

*** مبنای شیوه آبیاری، آبیاری قطره‌ای خواهد بود.

**** اراضی مورد نظر دارای فرسایش توده‌ای و لغزشی و خزشی نباشد.

جدول شماره ۶: ضوابط و معیارهای توسعه شهری، روستایی و صنعتی

- برای نیل به این مقصود پارامترهای منابع اکولوژیکی سرزمینی که در آن قرار است توسعه انجام گیرد، باید بتوانند:
- (۱) برای وزن ساختمان تکیه‌گاه پایدار و متعادل فراهم نمایند.
  - (۲) برای تمام فصول سال دسترسی پیاده و سواره را تأمین کنند.
  - (۳) پسماندها، پساب‌ها، زباله‌ها و هوای آلوده منتج از ساخته شده‌ها را جذب و تجزیه نمایند.
  - (۴) چشم‌انداز، نما و فضای سبز دلخواهی از جهت زیبا شناختی و جذب آلودگی هوا و صدا فراهم آورند.
  - (۵) در معرض خطرات طبیعی سیل، زلزله، لغزش و فرسایش شدید و آتشفشان و گسل‌های فعال نباشد.

معیارهای مدل اکولوژیکی توسعه شهری، روستایی و صنعتی ایران			
مدل اکولوژیکی توسعه شهری، روستایی و صنعتی	حداقل‌های لازم	اقلیم و آب و هوا	هر اقلیم و آب و هوایی به استثنای شرایطی که نامناسب (در مسیر گرد بادهای شدید موسمی و سرعت باد غالب بیش از ۵۰ کیلومتر در ساعت) ذکر شده‌اند.
		موقعیت و شکل زمین	دشت و شبه دشت (در صورتی که غیر مستعد برای فعالیت‌های کشاورزی باشد)
		شیب	کمتر از ۹ درجه (کمتر از ۲۰ درصد)
		ارتفاع از سطح دریا	کمتر از ۱۸۰۰ متر
		شرایط زهکشی	متوسط تا خوب
		کمیت آب	۱۵۰ - ۲۲۵ لیتر در روز برای هر نفر
		تراکم پوشش درختی	کمتر از یک درصد (با صدور مجوز قطع درخت و درختچه توسط اداره منابع طبیعی و آبخیزداری قابل تخصیص می‌باشد)

بسمه تعالی

ضوابط فنی - اجرائی موضوع بند یک دستورالعمل شماره ۹۲/۱/۵۰۲۸

در اجرای دستور شماره ۱/۶۰۳۱ مورخ ۹۲/۲/۱۰ معاون وزیر و ریاست محترم سازمان و پیرو ابلاغ اصلاحیه سوم دستورالعمل ضوابط و شرایط استعدادیابی تعیین کاربری و تخصیص اراضی ملی و دولتی به شماره ۹۲/۱/۵۰۲۸ مورخ ۹۲/۲/۷ ضوابط فنی - اجرائی موضوع بند یک دستورالعمل مذکور به منظور رعایت در هنگام استعدادیابی، تعیین کاربری و تخصیص اراضی، به شرح زیر ابلاغ می‌گردد:

- ۱- رعایت کلیه قوانین و مقررات و همچنین ضوابط و معیارهای موضوع ابلاغیه های شماره ۹۰/۱/۹۸۷۲ مورخ ۹۰/۲/۲۵ و ۹۰/۱/۶۲۴۶۱ مورخ ۹۰/۱۱/۱۹ مورد تأکید قرار می‌گیرد.
- ۲- تخصیص اراضی ملی و دولتی باید از عرصه‌های خارج از طرح‌های منابع طبیعی انجام گیرد و در موارد استثناء که عرصه برای طرح‌های توسعه‌ای مهم و ضروری وجود نداشته باشد با رعایت ضوابط این ابلاغیه عرصه طرح‌های منابع طبیعی در دستور کار بررسی استعدادیابی، تعیین کاربری و امکان تخصیص قرار خواهند گرفت.
- ۳- تفویض اختیار تخصیص و واگذاری اراضی طرح‌های منابع طبیعی به شهرستان‌ها و سایر بخش‌ها به جز کمیته فنی اداره کل فاقد وجهت قانونی است.

بدیهی است عدم رعایت مفاد این ابلاغیه تخلف از مقررات محسوب و پیگرد قانونی خواهد داشت.

۴- ضوابط فنی - اجرائی**۴-۱- ضوابط فنی - اجرائی در اراضی ملی و دولتی دارای طرح‌های بخش جنگل:**

- ۱-۱-۱- شیب اراضی قابل تخصیص به امور کشاورزی، متناسب با ضوابط و معیارهای ابلاغی سازمان باشد.
- ۱-۱-۲- اراضی موصوف نباید دارای برنامه در طرح جنگلداری باشند.
- ۱-۳-۴- این اراضی مستعد فرسایش و لغزش و رانش نباشند.
- ۱-۴-۴- اراضی قابل کشاورزی بایستی آب کافی و قابل استحصال داشته باشند.
- ۱-۴-۵- دارای پوشش جنگلی و عرصه‌های جنگل کاری نباشد.
- ۱-۴-۶- برای اجرای برنامه‌های مدیریت جنگل از ابعاد مختلف، فنی، اجتماعی، اقتصادی و ... اختلال ایجاد ننماید.
- ۱-۴-۷- اراضی مستعد در اعماق جنگل و یا محاط در توده‌های جنگلی و دور از امکانات دسترسی و زیربنائی کشاورزی، قابلیت اختصاص به امور کشاورزی را نخواهد داشت.
- ۱-۴-۸- در مناطق ذخیره‌گاهی و توده‌های جنگلی بکر و ارزشمند قرار نداشته باشد.
- ۱-۴-۹- در محدوده پارک‌های جنگلی، نهالستان‌ها، محاط بذریگیری و گونه‌های ممنوع القطع و در حال انقراض قرار نداشته باشد.
- ۱-۴-۱۰- در حاشیه شهرها و اماکن مسکونی اراضی منابع ملی و دولتی که استعداد تفرجگاه و کمربند سبز دارند ممنوعیت تغییر کاربری خواهند داشت.
- ۱-۴-۱۱- در طرح‌های جنگلداری شمال کشور، هر گونه تغییر در طرح‌ها با تصویب شورای عالی سازمان امکان‌پذیر خواهد بود.

۴-۲- ضوابط فنی - اجرائی در اراضی ملی و دولتی دارای طرح‌های بخش مرتع:

- ۲-۴-۱- رعایت جدول ضوابط و معیارهای مرتع برای چرای دام، پیوست نامه شماره ۹۰/۱/۹۸۷۲ مورخ ۹۲/۲/۲۵ در استعدادیابی، تعیین کاربری و تخصیص اراضی ضروری است.
- ۲-۴-۲- واگذاری نبایستی منجر به کاهش اندازه اقتصادی در واحد مرتعداری شود.

۳-۲-۴- در واحدهای مرتعداری با اندازه غیر اقتصادی، واگذاری در بخش کشاورزی با رعایت تناسب کاربری اراضی و الزاما به مجریان طرح‌های مرتعداری و در راستای تعادل دام و مرتع باشد و در طرح‌های غیر کشاورزی، با رعایت بند ۲ این ابلاغیه و با تشخیص کمیته فنی اداره کل اقدام خواهد شد.

۴-۲-۴- در خصوص طرح‌های مرتعداری اجرا شده (در صورت اجرای بیش از ۵۰ درصد برنامه‌های پیش‌بینی شده مندرج در کتابچه طرح) واگذاری به افراد غیر مجری طرح صورت نگیرد.

۴-۲-۵- موقعیت مکانی و سطح واگذاری نبایستی مانع اجرای برنامه‌های پیش‌بینی شده در طرح مرتعداری و یا بهره‌برداری شود.

۲-۴-۶- واگذاری نباید از هم گسیختگی اکوسیستم مرتع را بدنبال داشته باشد.

۷-۲-۴- واگذاری نباید باعث از بین رفتن گونه‌های خوشخواراک و با ارزش مرتعی (کلاس یک، دارویی، صنعتی و ...) گردد.

۸-۲-۴- ضوابط زیست محیطی به منظور کاهش خسارت گرد و غبار و شرایط نامساعد محیطی برای رشد گیاه در شعاع واگذاری رعایت گردد.

۲-۴-۹- واگذاری نباید آلودگی و مسمومیت دامی ناشی از پساب‌های صنعتی و غیره در اکوسیستم مرتع ایجاد نماید.

۱۰-۲-۴- اولویت در واگذاری‌ها باید مجریان طرح‌های مرتعداری باشد در غیر اینصورت و بویژه در قراردادهای واگذاری طرح‌های مرتعداری قبل از سال ۱۳۸۵ جلب رضایت کتبی دامدار ضروری است.

۲-۴-۱۱- اراضی در قطعات احیائی گیاهان دارویی و صنعتی و توسعه رویشگاه این گونه‌ها نباشد.

۲-۴-۱۲- اراضی در عرصه‌های دارای برنامه بهره‌برداری گیاهان دارویی و صنعتی (محصولات فرعی) نباشد.

۴-۳- ضوابط فنی - اجرائی در اراضی ملی و دولتی دارای طرح‌های بخش آبخیزداری

۳-۴-۱- واگذاری عرصه باعث تشدید دبی سیلابی نگردد و میزان تأثیر در دبی تا حدی مورد نظر باشد که باعث تغییر در الگوی زهکشی منطقه طرح و ایجاد بحران و خسارت نشود. تشخیص میزان تأثیر بعهد کمیته فنی است.

۲-۴-۳- عدم وجود دامنه‌های حساس به فرسایش توده‌ای در عرصه‌های مورد درخواست

۳-۴-۳- عدم تخلیه واریزه و نخاله حاصل از عملیات عمرانی به شبکه زهکشی حوزه‌های آبخیز

۴-۳-۴- حریم سازه‌های مخزنی کنترل سیلاب و تجهیزات و تأسیسات آبخیزداری رعایت گردد. (تشخیص حریم با توجه به نوع سازه، تأسیسات، تجهیزات و ... در مواردی غیر از بند ۶-۴-۳- توسط کمیته فنی انجام خواهد شد.)

۵-۴-۳- عرصه در مناطق سیل‌گیر حاشیه رودخانه‌های سیلابی قرار نگرفته باشد.

۶-۴-۳- حریم آبیگری سازه‌های آبخیزداری به میزان ۲۰ متر از تراز نرمال آب، قابل واگذاری نیست و تا ۱۵۰ متر برای کشاورزی غیر غرقابی و سایر کاربری‌ها هم با رعایت انتقال فاضلاب و یا تصفیه آن انجام گیرد.

۴-۴- ضوابط فنی - اجرائی در اراضی ملی و دولتی دارای طرح‌های بخش بیابان

۱-۴-۴- واگذاری و تخصیص اراضی در محدوده جنگل‌های دست کاشت، طرح‌های مدیریت مناطق بیابانی و کانون‌های بحرانی درجه یک و ۲، پارک جنگلی، محدوده‌های دارای گونه‌های گیاهی در معرض خطر انقراض، جنگل‌های طبیعی بیابانی و نهالستان‌ها ممنوع است.

در صورت ضرورت اجرای طرح‌های عمومی و عمرانی دولتی در محدوده‌های دارای طرح‌های مدیریت مناطق بیابانی و کانون‌های بحرانی مذکور، با رعایت بند ۲ این ابلاغیه و تصویب کمیته فنی اداره کل و موافقت کمیته فنی دفتر امور بیابان اقدام خواهد شد.

۲-۴-۴- واگذاری و تخصیص اراضی نباید موجب اختلال در اجرای طرح‌های مدیریت مناطق بیابانی و کنترل کانون‌های بحرانی گردد.

۳-۴-۴- با توجه به محدودیت منابع آب در مناطق بیابانی، اراضی تخصیصی جهت کشاورزی در محدوده ممنوعه استحصال آب قرار نداشته باشد.